

Vandermeulen: Kirjoittajan käytännöt ja identiteetin muodostuminen

(teoksessa Carl Vandermeulen: *Negotiating the Personal in Creative Writing*, chapter 9. Constructing the Practice and Identity of 'Writer')

- Jenna Mikkonen referaatti

Vandermeulenin käsityksen mukaan luovan kirjoittamisen harjoittamisen kautta opiskelijat voivat kirjoitustaidon kehittymisen lisäksi oppia näkemään ja tunnistamaan itsensä kirjoittajina.

Kirjoittajan identiteetin rakentamisen tärkeimmiksi kulmakiviksi Vandermeulen nimeää omien tekstien kyseenalaistamisen, vastausten etsimisen ja viimeistellyn loppuversion muodostamisen reflektoinnin kautta. Vandermeulenin mukaan voidakseen tuntea itsensä kirjoittajiksi oppilaiden tulee myös käyttäytyä kirjoittajien tavoin. Tässä kappaleessa käsitellään erilaisia kirjoittajille ominaisia tapoja kuten ympäristön havainnointia, muistikirjan kirjoittamista, kirjoittajien tunnistamista sekä imitoimista, tiedon keräämistä ja rakentavaa reflektointia omasta kehitymisestä.

Taiteen tapa

Vandermeulen määrittelee taiteen tavan tarkoittavan kurinalaisuuden lisäksi tapaa havainnoida ympäröivää maailmaa sekä merkityksen löytämistä maailmasta. Hänen mukaansa tästä tavasta on hyötyä muillekin kuin kirjailijoiksi pyrkiville, käyttäen esimerkkinä entistä oppilastaan, joka kertoo hyödyntäneensä luovan kirjoittamisen oppeja urallaan pastorina.

Useat kirjailijat kommentoivat kirjailijaksi tulemisen prosessiin kuuluvan vahvasti opiskelijan kyvyn kuvitella itsensä kirjailijaksi. David Malone (2005) muistuttaa opiskelijoilleen kirjoittajan tarvitsevan omistautumista ja sitkeyttä enemmän kuin mystisyyttä ja mainitsee yhtenä omistautuneisuuden muotona muistikirjan pitämisen. Vandermeulenin toteuttaman tutkimuksen mukaan monet kirjoittamisen opettajat kannustavat opiskelijoita kantamaan mukanaan pientä muistikirjaa havaintoja varten. Muistikirjan luonne tarjoaa monta toteutustapaa, minkä vuoksi opettajat voivat antaa sen kirjoittamiseen yleisluontoisia ohjeita ilman tarkkaa rajausta.

Vandermeulen pohtii muistikirjan henkilökohtaisuutta ja sitä, kannattaako opettajan lukea opiskelijoiden muistikirjoja, mikäli niiden tarkoituksena on sisältää myös yksityisiä ajatuksia. Ongelmana lukematta jättämisessä on tietämättömyys siitä, onko muistikirjaan oikeasti kirjoitettu. Gina Franco tarjoaa tähän ratkaisun tarkastamalla oppilaidensa muistikirjat niin, ettei lue niiden sisältöä, jotta oppilaat eivät rajoittaisi itseään. Erityisesti naisopiskelijat kertovat pitävänsä toista yksityistä muistikirjaa ulkopuolisen lukijan vuoksi, mikä osaltaan vääristää muistikirjan sisältöä, kun kirjoittaja toteuttaa itsesensuuria jo luonnosvaiheessa.

Micheline Wandor (2008) uskoo, että kirjoittaminen terapiatarkoituksessa on yleistynyt luovassa kirjoittamisessa. Vandermeulenin tekemän kyselyn mukaan amerikkalaiset opettajat antavat vähemmän painoarvoa yksityisistä vaikeuksista kirjoittamiselle, painottaen enemmän havainnointia ja muistin aktivoimista luovan kirjoittamisen yhteydessä. Kyselyn vastauksista käy ilmi opettajien suosivan erilaisia metodeja opetuksessaan, näin myös kirjoittamiseen liittyvän havainnoinnin

kohdalla. Vandermeulen itse mainitsee laittavansa runouden opiskelijat kirjoittamaan ötökkäpäiväkirjaa (bug journal), johon opiskelijat kuvailevat luonnossa näkemäänsä eläimiä. Havainnoinnin tarkoituksena on huomioda tarkastelun kohteen yksityiskohdat sekä ymmärtää kielen ulottuvuudet ja poetiikan luonne kokemuksen kertomisessa. John Wylamin (2004) mukaan opettajan tehtävä on esitellä oppilailleen jotakin heille ennestään tuttua tekemällä se tuntemattomaksi ja herättää näin heidän kiinnostuksensa tunnistamaan tuttuuden potentiaali. Vandermeulen kannustaa kirjoittajia ottamaan erilaisia näkökulmia havainnointiin, esimerkiksi yhdistämällä ruumiin rytmin kirjoittamisen rytmiin.

Vandermeulen argumentoi suuren osan kirjoittamisesta syntyvän menneiden kokemusten avulla. Kyselylomakkeen perusteella vähemmistö opettajista antaa opettamisessaan painoarvoa oppilaiden aktiiviselle auttamiselle muistamisen suhteen, vielä vähemmän unien tai fantasioiden hyödyntämiselle kirjoittamisessa. Yksi harvoista, Connie Wachala (2000), kannustaa oppilaitaan käyttämään realistisia ja unimielikuvia muistinkirjan kirjoittamisessa. Myös Vandermeulen rohkaisee oppilaita sisällyttämään muistinkirjaan paloja aiemmin tapahtuneista kokemuksista, esimerkiksi lapsuudessa käytettyjen sanontojen kautta.

Vandermeulen muistuttaa, että havainnoimisen ja yksilöllisen kokemuspohjan lisäksi kirjoittajan tulisi harjoitella yksinäisyyttä. Vaikka kirjoittamekin muille ja muiden keskellä reflektoiden ympäröivää elämää, on tärkeää kirjoittaa myös itselleen. Kirjoittava minä tarvitsee yksinäisyyttä voidakseen toteuttaa luovuuttaan. Viimeisenä taiteen tapana Vandermeulen mainitsee tutkimustyön tärkeyden, josta Bizzarro (2004) on kirjoittanut laajan katsauksen. Bizzarron mukaan tutkimustyöhön kuuluu 1. lukeminen kirjoittajana, 2. ihmisten haastatteleminen heidän kokemuksistaan, 3. kirjoittamisen oppimisen prosessin tutkiminen ja 4. yleisön tunteminen.

Kirjailijoiden ja kirjoittamisen imitoiminen ja tunnistaminen

Vandermeulen esittelee Rene Girardin ajatuksen imitoimisen keskeisyydestä ja erittelee imitoimisen keinoja kirjoittamisessa. Monofonisuuden välttämiseksi luennoille voidaan kutsua vierailevia taiteilijoita tasapainottamaan opettajan tapoja sekä kertomaan omista kokemuksistaan kirjoittajina. Vierailevien luennoitsijoiden lisäksi lukutilaisuuksiin osallistuminen voi auttaa opiskelijoita samaistumaan kirjailijan työhön. Opiskelijoita kannustetaan etsimään kirjailijoista roolimalleja, sillä sukulaissielujen kirjoitustyylin jäljitteleminen voi auttaa kirjoittajaa tunnistamaan itselleen sopivia kirjoitustapoja.

Paul Valeryn (1958) mukaan runous stimuloi kirjoittajia rakentamaan sitä uudestaan identtisesti. Runojen ulkoa opetteleminen saattaa auttaa opiskelijoita tunnistamaan runouden piirteitä ja tuntemaan itsensä runoilijaksi. Vandermeulenin toteaa runonlausunnassa olevan rytmin lisäksi tärkeää visualisoida kuvamaailma ja toiminta, sillä ne auttavat rytmittämään lukemista. Järjestäessään runonlausuntaa opiskelijoilleen Vandermeulen esittää jälkeensä kysymyksiä runojen ulkoa opetteluun liittyen, minkä jälkeen viimeisenä tehtävänä imitoimisessa on kirjoittaa kirjailijuuden vaikutuksen alla.

R.M.Berry (1994) kirjoittaa kirjallisuuden harjoittamisen perustuneen antiikin ja renessanssin aikana muiden äänien kohtaamiseen, mutta imitaation harjoittaminen väheni myöhemmin

luultavasti romantiikan ajalla yleistyneen yksilöllisyyden korostamisen vuoksi. Vandermeulenin tekemän kyselyn perusteella imitoimisen käyttäminen opetustilanteissa tekee paluuta, sillä noin kolme neljäsosaa opettajista vastasi sisällyttäneensä sen jollain tavalla opetukseensa. Opettajat antavat usein tehtäväksi jäljitellä valmiin tekstin kirjoitustyyliä tai rakennetta. Todd Davisin (2004) mukaan hyvää kirjoittamista voi harjoitella lukemalla julkaistua kirjallisuutta, jolla on jo arvostettu asema kirjallisuuden alalla. Oma tyyli syntyy vuosien saatossa eri kirjoittajien vaikutuksesta yhdistelmänä heidän tyyliä sekä jotain kirjoittajan omaa. Imitaatio saattaa vaikuttaa askeleelta pois päin omaperäisyydestä, mutta todellisuudessa kirjoittajat ottavat enemmän riskejä imitoidessaan muita. Vandermeulenin haastatteleminen kirjailijoiden mielestä imitoiminen antaa kirjoittajalle mahdollisuuden löytää oman äänensä jäljittelyn kautta sekä luomaan yhteyden imitoitavaan tekstiin.

Kirjoittajaksi tunnistautumiseen kuuluu olennaisesti myös kirjallisuuden julkaiseminen. Opettajat voivat tehdä kirjoittamisesta julkista mahdollistamalla tekstien esittämisen luokalle tai pyytämällä oppilaita kutsumaan ystäviä kuuntelemaan esitelmiä. Kirjallista julkaisemista voi myös toteuttaa antamalla tekstejään lahjaksi esimerkiksi perheenjäsenille (Swingrover, 2004). Kurssijulkaisemisen voi laajentaa verkkoon tai koulun kirjallisuuslehteen, jolloin lukijakuntakin kasvaa. Edellä mainittujen lisäksi tapahtumien järjestäminen, esimerkiksi kirjallisuusaiheiset päivälliskutsut, edistävät kirjoittamisen näkyvyyttä.

Rakentava reflektointi

Vandermeulen palaa kappaleessa kolme käsittelemäänsä reflektointi- ja hyödyllisyyteen kirjoittamisen yhteydessä. Yanceyn (1998) mukaan kirjoittamisen reflektointi ja siitä puhuminen auttaa opiskelijoita luomaan itsensä kirjoittajina. Kirjoittajaksi tunnistaumisessa on hyödyksi, että opettajat kohtelevat oppilaitaan kirjoittajina pyytäessään heitä teoretisoida omaa kirjoittamistaan. Rakentavan pohdinnan oppimisen myötä opiskelijat vastaavat positiivisesti pyyntöön kirjoittaa itsestään prosessissa, mikä myös edistää kirjoittaja-identiteetin muodostumista.

Vandermeulen kertoo aloittavansa kurssinsa kysymällä oppilailta heidän tavoitteistaan ja mielipiteistään kirjoittamisesta sekä pyytää kysymyksiä kurssisuunnitelmasta, osoittaakseen tahtovansa opiskelijoilta aktiivista osallistumista ja keskustelua. Hänen käyttämänsä kurssin aloitus edistää opettajan ja oppilaan välistä dialogia kirjoittaja-identiteetin kehittämisessä. Vandermeulenin mukaan opiskelijoiden aloituspohdintoilla on usein selkeä juoni, jossa päähenkilö kohtaa vaikeuksia ja onnistuu voittamaan ne. Vandermeulen kirjoittaa yleensä lyhyen vastauksen oppilaidensa pohdintaan, pyrkien kannustamaan heitä tavoitteissaan sekä nostamaan esille kurssilla opiskeltavia asioita, jotka voisivat olla hyödyllisiä kullekin kirjoittajalle. Aloituspohdinnan lisäksi voi olla kannattavaa järjestää Brookfieldin (1995) hengessä anonyyminä toteutettava kysely, joka antaa mahdollisuuden määrittää kurssin suuntaa uudelleen oppilaille sopivammaksi.

Rakentava pohdinta vastaa oppimisen kaarta, jota kirjoittamisen oppilaat selostavat usein portfolioon kirjoitetussa saatetekstissä. Vandermeulen pyytää oppilaitaan reflektoida, kuinka kurssi on auttanut heitä kehittymään kirjoittajina suhteessa kurssin alussa asetettuihin tavoitteisiin. Oppilaat palauttavat kurssin puolivälissä ensimmäisen muistikirjapohdinnan, jossa he vastaavat Vandermeulenin esittämiin kysymyksiin. Näihin kysymyksiin sisältyy pohdintaa kirjoittamisen kehittymisestä, poeettisista haasteista, taitojen ja asenteen muutoksesta lukijana,

pienryhmätoiminnasta ja yleisestä kurssiosallistumisesta. Esimerkkinä Vandermeulen antaa tekstinäytteen erään opiskelijan oppimispäiväkirjasta, jossa kuvataan refleктоimista taakse katsomisena ja korostetaan luonnosten uudelleen lukemista sekä työskentelemistä niiden pohjalta.

Vandermeulen kirjoittaakin refleктоimisen voimistavan ajan käsitettä kurssin yhteydessä, jolloin opiskelijoiden on helpompi käsittää kurssitehtävät yhtenäisenä kokonaisuutena irrallisten suoritusten sijaan. Opettajien tehtävänä on auttaa kirjoittajia muodostamaan oppimiskokemuksesta yhtenäinen oppimiskertomus, jota voidaan hyödyntää myös työpajojen toteutuksen arvioinnissa. Monet korkeakoulut kannustavat erityisesti kirjoittamisen ja taidealojen opiskelijoita luomaan e-portfolio voidakseen arvioida heidän oppimistaan. Vandermeulen kirjoittaa yllättyneensä, että kyselyyn vastanneista luovan kirjoittamisen opettajista vain murto-osa pyytää oppilaitaan kirjoittamaan kertomuksen kurssitapahtumista. Neljännes opettajista vastasi antavansa oppimisen refleктоimiselle suuren painotuksen, mutta suunnilleen sama määrä kertoi sivuuttavansa tämän prosessin. Vastaukset luovat kuvan kahdesta erilaisesta tavasta käsittää kurssin kulku, näistä toisessa opettaja toimii kurssin päähenkilönä, toisessa oppilas. Vandermeulenin mukaan kirjoittamisen opettaminen ja oppilaiden kirjoittaja-identiteetin muodostaminen tarvitsee henkilöiden välille dialogin, joka sisältää itseensä yksilöllisyyden toteuttamisen.

Lähde:

Vandermeulen, Carl (2011) Chapter 9: Constructing the Practice and Identity of 'Writer'. Teoksessa *Negotiating the Personal in Creative Writing*. (s. 197-220) Bristol, Buffalo & Toronto: Multilingual Matters / Channel View Publications. JYU eBooks.